

quid de nostra cupiditate accessit, discernit. Scit se sano homini præceptum dedisse, ne languorem incurreret: dixisse in paradiso: Hoc manduca, et hoc noli¹. Non audivit sanus medici præceptum, ut non caderet; audiat vel ægrotus, ut surgat. « Ego dixi: Domine, miserere mei, » sana animam meam, quoniam peccavi tibi. » In factis meis, in peccatis meis non accuso fortunam, non dico: Hoc mihi fecit fatum; non dico: Adulterum me fecit Venus, et latronem me fecit Mars, et avarum me fecit Saturnus. « Ego dixi: Domine, miserere mei, sana animam » meam, quoniam peccavi tibi. » Numquid hoc Christus? numquid hoc caput illud nostrum sine peccato? numquid ille qui ea quæ non rapuit exolvebat²? numquid ille solus in mortuis liber³? Liber enim in mortuis, quia sine peccato: quia omnis qui facit peccatum, servus est peccati⁴. Numquid ergo ipse? Imo ipse ex membris suis, quia vox membrorum ipsius vox ipsius; quia et vox capitis nostri vox nostra. In illo enim eramus, quando dixit: « Tris- » tis est anima mea usque ad mortem⁵. » Non enim timebat mori, qui venerat mori; aut recusabat mori, qui potestatem habebat animam suam ponendi, et potestatem habebat iterum sumendi eam⁶: sed loquebantur membra in capite, et loquebatur caput pro membris. In illo ergo vocem nostram invenimus: « Sana animam meam, quoniam peccavi tibi. » In illo enim eramus, cum dixit: « Deus meus, Deus meus, utquid me dereliquisti⁷? » In ipso enim Psalmo ubi in capite hic versus est, consequenter dicitur: « Verba delictorum meorum⁸. » Quorum delictorum in illo, nisi quia vetus homo noster simul crucifixus est cum illo, ut evacuaretur corpus peccati, et ultra

¹ Gen. II, 16, 17. — ² Psal. LXXVIII, 5. — ³ Id. LXXXVII, 6. — ⁴ Joan. VIII, 34. — ⁵ Matth. XXVI, 38. — ⁶ Joan. X, 18. — ⁷ Matth. XXVII, 46. — ⁸ Psal. XXI, 2.

non serviamus peccato¹? Ad illum et in illo dicamus: « Ego dixi, Domine, miserere mei, sana animam meam, » quoniam peccavi tibi. »

VII. « Inimici mei dixerunt mala mihi: Quando morietur et peribit nomen ejus². » Jam ista diximus, et hinc cœpimus; et ut alia dicamus, non opus est iterare, quod tam recenti sermone impressum est auribus et cordibus vestris.

VIII. « Et ingrediebantur ut viderent³. » Quod passus est Christus, patitur et Ecclesia, quod passum est caput, patiuntur et membra. Numquid enim servus est major domino suo, aut discipulus super magistrum? « Si me, » inquit, persecuti sunt, et vos persequentur. Si patrem- » familias Beelzebub vocaverunt, quanto magis domesticos ejus⁴? Ingredebantur ut viderent. » Judas ille ad caput nostrum erat, ad caput nostrum ingrediebatur ut videret, id est, ut exploraret: non ut haberet quod crederet, sed ut inveniret quod proderet. Ecce ingrediebatur ille ut videret, et hoc exemplum in capite nostro propositum est. Quid illa membra post assumptionem capitis nostri? Nonne dicit apostolus Paulus: « Propter subintro- » ductos falsos fratres qui subintroierunt proscultare libertatem nostram⁵? » Ergo et isti ingrediebantur ut viderent. Sunt enim hyprocritæ, simulatores mali adjunctes se ficta charitate, captantes omnes motus, omnia verba sanctorum, in omnibus laqueos inquirentes. Et quid illis fit? Videte quid sequitur: « Vana locutum est » cor eorum: » id est, loquuntur quasi ficta dilectione; vanum est quod loquuntur, verum non est, solidum non est. Et quia captant unde inveniant accusationem, quid ait? « Congregaverunt iniquitatem sibi. » Parantes enim

¹ Rom. VI, 6. — ² Psal. XL, 6. — ³ Ibid. 8. — ⁴ Matth. X, 24, et Joan. XV, 20. — ⁵ Gal. II, 4.

calumnias inimici, quasi magni sibi videntur, quia habent quod accusent. « Sibi congregaverunt iniquitatem. Sibi, » inquit, non mihi. Quomodo Judas sibi, non Christo, sic et simulatores Ecclesiae sibi, non nobis : quia de illis et alibi dicitur : « Et mentita est iniquitas sibi¹. Congrega- » verunt iniquitatem sibi. » Et quia intraverunt ut viderent, « Egrediebantur foras, et loquebantur. » Ille qui intravit ut videret, egrediebatur foras et loquebatur. Utinam intus esset et vera loqueretur ! non exiret foras ubi falsa loquitur. Traditor est et persecutor est, egressus foras loquitur. Si ad membra Christi pertines, veni intro, hære capiti. Tolera zizania, si triticum es; tolera paleam, si frumentum es²; tolera pisces malos intra retia, si piscis bonus es. Quare ante tempus ventilationis avolasti? Quare ante tempus messis etiam frumenta eradicasti tecum? Quare antequam ad littus venires, retia disruptisti? « Egrediebantur foras, et loquebantur. »

IX. « In idipsum adversum me susurrabant omnes inimici mei³. » Adversum me omnes in idipsum : quanto melius mecum in idipsum? Quid est, « Adversum me in » idipsum? » Uno consilio, una conspiratione. Christus ergo loquitur eis : Consentitis adversum me, consentite mihi; quid adversum me? quare non mecum? Idipsum si semper haberetis, non vos in schismata divideretis. Apostolus enim dicit : « Obsecro vos, fratres, ut idipsum dicatis omnes, et » non sint in vobis schismata⁴. In idipsum adversum me susurrabant omnes inimici mei : adversum me cogitabant » mala mihi. » Sibi potius, quia congregaverunt iniquitatem sibi : sed ideo mihi, quia ex animo suo pendendi sunt. Non enim quia nihil facere potuerunt, nihil facere voluerunt. Nam et diabolus Christum extinguere concupivit, et Judas Christum occidere voluit : occiso autem Christo et resur-

¹ Psal. xxvi, 12. — ² Matth. xiii, 30. — ³ Psal. xl, 8. — ⁴ 1 Cor. 1, 10.

gente nos vivificati sumus : diabolo tamen et Judæ merces malæ voluntatis redditur, non nostræ salutis. Nam ut noveritis ex animo quemque pendendum ad retributionem vel præmii vel poenæ, invenimus homines bonum dixisse cuidam, et tale bonum quale nos optamus, et tamen maledicos appellatos. Quando a cæco illo quondam, jam illuminato et corpore et corde, convincebantur Judæi, videntes corpore, cæci corde; ait illis idem jam videns : « Numquid et vos discipuli ejus vultis esse? Et illi, in- » quit Evangelium, maledixerunt ei dicentes : Tu sis » discipulus ejus¹. » Hoc nobis omnibus eveniat, quod illi maledicendo dixerunt. Maledictio ista appellata est ex malevolo errore dicentium, non ex aliquo malo verborum : quo animo dixerint non quid dixerint attendit, qui eos maledixisse narravit. « Adversum me cogitabant mala » mihi. » Et quæ mala Christo, quæ mala Martyribus? Omnia in bonum vertit Deus.

X. « Verbum iniquum disposuerunt adversum me². » Quale verbum iniquum? Ipsum caput attende : « Occidamus eum, et nostra erit hæreditas³. » Stulti, quomodo vestra erit hæreditas? quia occidistis eum? Ecce et occidistis eum, et vestra non erit hæreditas. « Numquid qui » dormit non adjiciet ut resurgat? » Quando vos exultastis occidis eum, ille dormivit : dicit enim et in alio Psalmo : « Ego dormivi. » Illi sævierunt, et occidere voluerunt : « Ego dormivi. » Nam si noluissem, nec dormissem. « Ego dormivi : quia potestatem habeo ponendi animam » meam, et potestatem habeo iterum sumendi eam⁴. » Ego dormivi et somnum coepi, et exurrexi⁵. » Sæviant ergo Judæi, terra tradatur in manus impii⁶, caro permittatur manibus persequentium, suspendant in ligno,

¹ Joan. ix, 27, 28. — ² Psal. xl, 9. — ³ Matth. xxi, 38. — ⁴ Joan. x, 18. — ⁵ Psal. lxxviii, 6. — ⁶ Job. ix, 24.

clavis transfigant. lancea perfodiant : « Numquid qui » dormit non adjiciet ut resurgat? » Utquid dormivit? Quia Adam forma erat futuri¹ : » et Adam dormivit, quando de latere ejus Eva facta est². » Adam in figura Christi, Eva in figura Ecclesiae : unde est appellata mater vivorum. Quando fabricata est Eva? Dum dormiret Adam. Quando de latere Christi sacramenta Ecclesiae profluxerunt? Cum dormiret in cruce. « Numquid qui dormit non adjiciet ut » resurgat? »

XI. Et unde dormivit? Ex illo qui ingressus est ut videret, et congregavit iniquitatem sibi. « Etenim homo » pacis meae, in quem speravi, qui edebat panes meos, » ampliavit super me calcaneum³. » Erexit super me pedem : conculcare me voluit. Quis est iste homo pacis ipsius? Judas. Et in illum Christus speravit, quia dixit, « In quem » speravi? » Nonne illum ab initio noverat? nonne antequam nasceretur futurum sciebat? nonne omnibus Discipulis suis dixerat : « Ego vos duodecim elegi, et unus ex » vobis diabolus est⁴? » Quomodo ergo in illum speravit, nisi quia in membris suis ipse est, et quod multi fideles de Juda speraverunt, hoc in se transfiguravit Dominus? Quando enim videbant Judam multi qui crediderant in Christum, ambulare inter duodecim Discipulos, sperabant in illum aliqui; quia talis erat, quales et caeteri : Christus autem quia in membris suis erat hoc sperantibus, quomodo in illis est esurientibus et sitientibus; quomodo dixit; « Esurivi, » sic dixit « Speravi. » Proinde si sic illi dicamus : Domine, quando sperasti? quomodo illi dictum est, Domine, quando esuristi? quomodo nobis ibi dixit, « Cum uni ex » minimis meis fecistis, mihi fecistis⁵; » sic potest dicere : « Cum unus ex minimis meis speravit, ego speravi. » In

¹ Rom. v, 14. — ² Gen. ii, 21. — ³ Psal. xl, 10. — ⁴ Joan. vi, 71. — ⁵ Matth. xxv, 37 et 40.

quem speravi? « Homo pacis meae, in quem speravi, qui » edebat panes meos. » Quomodo ipsum ostendit in passione, de istis verbis prophetiae? Per buccellam illum designavit¹, ut appareret de illo dictum, « Qui edebat panes » meos. » Rursus quando venit ut traderet eum, osculum illi dedit², ut appareret de illo dictum, « Homo pacis meae. »

XII. « Tu autem, Domine, miserere mei³. » Hoc ex forma servi, hoc ex forma inopis et pauperis. « Beatus enim qui » intelligit super egenum et pauperem⁴. Miserere mei, » et resuscita me, et reddam illis. » Videte quando dictum est, jam factum est. Occiderunt enim Christum Judaei ne perderent locum⁵ : illo occiso perdiderunt locum; eradicati a regno, dispersi sunt. Suscitatus reddidit illis tribulationem : reddidit ad admonitionem, nondum ad damnationem. Civitas enim illa in qua fremuit populus, tanquam leo rapiens et rugiens, exclamans : « Crucifige, » crucifige⁶, » eradicatis inde Judaeis, Christianos habet, a Judaeo nullo inhabitatur. Plantata est ibi Ecclesia Christi, unde eradicatae sunt spinæ synagogæ. Proinde vere ignis eorum exarsit, sicut in spinis⁷ : Dominus autem tanquam lignum viride erat. Hoc ipse ait, quando plangebant quaedam mulieres veluti moriturum Christum, « Nolite flere » super me, sed super vos ipsas flete, et super filios vestros⁸ : » ex hoc prædicens, « Suscita me, et reddam » illis. Si enim in viridi ligno hæc faciunt, in arido quid » fiet⁹? » Quando possit viride lignum consumi ab igne spinarum? « Exarserunt enim velut ignis in spinis¹⁰. » Ignis spinas consumit : et cuicumque viridi ligno adhibetur, difficile accenditur; humor enim ligni resistit flammæ lentæ et marcidæ, tamen idoneæ ad consumendas spinas.

¹ Joan. xiii, 26. — ² Matth. xxvi, 49, et Marc. xiv, 45. — ³ Psal. xl, 11. — ⁴ Ibid. 2. — ⁵ Joan. xi, 48. — ⁶ Luc. xxiii, 21, et Joan. xix, 6. — ⁷ Psal. cxvii, 12. — ⁸ Luc. xxiii, 21. — ⁹ Ibid. 31. — ¹⁰ Psal. cxvii, 12.

« Et suscita me, et reddam illis. » Ne forte sane, fratres, minus potentem Filium, quam Patrem putetis, ex eo quia dixit: « Suscita me, » quod ipse se suscitare non possit. Hoc enim suscitavit quod mori poterat: id est, caro mortua est, caro suscitata est. Ne tamen putetis, quia Deus Pater Christi potuit suscitare Christum, id est, carnem Filii sui; et ipse Christus, cum Verbum sit Dei æquale Patri, non poterat carnem suam suscitare: audite ex Evangelio, « Solvite templum hoc, et in triduo suscitabo » illud. » Hoc autem Evangelista, ne etiam inde dubitemus, « Dicebat, inquit, de templo corporis sui¹. Et resus- » cita me, et reddam illis. »

XIII. « In hoc cognovi quoniam voluisti me, quoniam » non gaudebit inimicus meus super me². » Quia gavisii sunt Judæi, quando viderunt Christum crucifixum; implese se arbitrati sunt voluntatem nocendi; effectum fructum sævitæ suæ viderunt Christum in cruce pendentem; agitaverunt caput, « Si Filius Dei est, descendat » de cruce³. » Non descendebat qui poterat; non potentiam demonstrabat, sed patientiam docebat. Si enim hæc illis dicentibus de cruce descenderet, quasi insultantibus cessisse videretur, et victus opprobria tolerare non potuisse crederetur: magis mansit in cruce illis insultantibus, fixus illis nutantibus. Ideo enim et caput agitabant, quia vero capiti non inhærebant. Docuit nos plane ille patientiam. Nam quod est fortius facit, qui noluit facere quod Judæi provocabant. Multo est enim potentius de sepulcro surgere, quam de cruce descendere. « Quoniam non gau- » debit inimicus meus super me. » Gavisii sunt ergo tunc: resurrexit Christus, glorificatus est Christus. Vident modo in nomine ipsius converti genus humanum, modo insultent, modo caput agitent: imo jam caput figant, aut si

¹ Joan. ii, 19 et 21. — ² Psal. xl, 12. — ³ Matth. xxvii, 39, 40.

agitant caput, stupendo et mirando agitent. Modo enim dicunt: Numquid forte ille est quem dixerunt Moyses et Prophetæ? De illo enim dixerunt, « Sicut ovis ad immo- » landum ductus est, et sicut agnus coram tondente se sine » voce, sic non aperuit os suum: vulneribus ejus sanati » sumus⁴. » Videmus enim, quia crucifixus iste ducit post se genus humanum; et sine causa dixerunt patres nostri, « Occidamus eum, ne sæculum post illum pergat⁵. » Forte non post eum pergeret, si non esset occisus. « In » hoc cognovi quoniam voluisti me, quoniam non gaudebit » inimicus meus super me. »

XIV. « Me autem propter innocentiam meam suscepisti⁶. » Vere innocentiam: integritatem sine peccato, redditionem sine debito, flagellum sine merito. « Propter innocentiam » meam suscepisti me, et confirmasti me in conspectu tuo » in æternum⁷. » Confirmasti me in æternum, infirmasti ad tempus: confirmasti in conspectu tuo, infirmasti in conspectu hominum. Quid ergo? Laudes illi, gloria illi. « Benedictus Dominus Deus Israël⁸. » Ille est enim Deus Israël, Deus noster, Deus Jacob, Deus minoris filii, Deus minoris populi. Nemo dicat: De Judæis hoc dixit, non sum ego Israël. Magis Judæi non sunt Israël. Major enim filius, ipse est major populus reprobatus: minor, populus dilectus. « Major serviet minori⁹, » modo impletum est: modo, fratres, nobis serviunt Judæi, tanquam capsarii nostri sunt, studentibus nobis codices portant. Audite in in quo nobis Judæi serviunt, et non sine causa. Caïn ille frater major, qui occidit minorem fratrem, accipit signum ne occideretur⁷, id est, ut maneat ipse populus. Apud illos sunt Prophetæ, et Lex, in qua Lege et in quibus Prophetis Christus prædicatus est. Quando agimus cum

¹ Isaï lxx, 5 et 7. — ² Joan. i, xi, 19. — ³ Psal. xl, 13. — ⁴ Ibid. — ⁵ Ibid. 14. — ⁶ Gen. xxv, 23. — ⁷ Id. iv, 15.

paganis, et ostendimus hoc evenire modo in Ecclesia Christi, quod ante prædictum est de nomine Christi, de capite et corpore Christi, ne putent nos finxisse illas prædictiones, et ex his rebus quæ acciderunt, quasi futuræ essent, nos conscripsisse, proferimus codices Judæorum. Nempe Judæi inimici nostri sunt, de chartis inimici vincitur adversarius. Omnia ergo Dominus distribuit, omnia pro salute nostra ordinavit. Prædixit ante nos, implevit hoc tempore nostro, et quæ nondum implevit, impleturus est. Itaque tenemus redditorem, ut credamus debitorem: quia et illa quæ nondum dedit, dabit; sicut ea quæ nondum dederat, dedit. Si quis probare vult ubi sint scripta, legat Moysen et Prophetas. Si aliquis perstrepat inimicus, et dicit: Vos vobis prophetias finxistis: proferantur codices Judæorum, quia major serviet minori. Ibi legant ista prædicta, quæ modo videmus impleta: et dicamus omnes: « Benedictus Dominus Deus Israël, a sæculo » et in sæculum: et dicet omnis populus, Fiat, fiat¹. »

ENARRATIO

IN PSALMUM XLI.

Sermo ad plebem.

OLIM est ut desiderat anima nostra in verbo Dei gaudere vobiscum², et in illo vos salutare, qui est nostrum adiutorium et salutare. Quod Ergo Dominus dat, audite per nos, et in illo exultate nobiscum in sermone ejus et in veritate et in charitate ejus. Psalmum enim suscepimus,

¹ Psal. XL, 14. — ² Vide D. Guillon, tom. XXI, pag. 478-483.

de quo loquendum est vobis, congruum desiderio vestro. Cœpit enim ipse Psalmus a sancto quodam desiderio, et ait qui sic cantat: « Quemadmodum desiderat cervus ad » fontes aquarum, ita desiderat anima mea ad te, Deus¹. » Quis ergo est qui hoc dicit? Si volumus, nos sumus. Et quid quæras extra quisnam sit, cum in tua potestate sit esse quod quæris? Tamen non unus homo est, sed unum corpus est: corpus autem Christi Ecclesia est². Nec omnibus qui intrant Ecclesiam, invenitur tale desiderium: sed tamen quicumque suavitatem Domini gustaverunt, et quod eis sapit agnoscunt in Cantico, non putent se solos esse, sed talia semina sparsa credant in agro dominico, toto orbe terrarum, et cujusdam unitatis christianæ esse vocem hanc: « Quemadmodum desiderat cervus » ad fontes aquarum, sic desiderat anima mea ad te, » Deus. » Et quidem non male intelligitur vox esse eorum, qui cum sint catechumeni, ad gratiam sancti lavacri festinant. Unde et solemniter cantatur hic Psalmus, ut ita desiderent fontem remissionis peccatorum, « Quemadmodum desiderat cervus ad fontes aquarum. » Sit hoc, habeatque locum intellectus iste in Ecclesia et veracem et solemnem. Verumtamen, fratres, videtur mihi etiam in baptisate fidelibus nondum esse satiatum tale desiderium: sed fortassis, si norunt ubi peregrinentur, et quo eis transeundum sit, etiam ardentius inflammantur.

II. Denique titulus ejus est, « In finem, in intellectum, » filiis Core, Psalmus³. » Filios Core invenimus et in aliis Psalmorum titulis⁴, et jam tractasse nos meminimus, et locutos esse quid sibi hoc nomen velit: ita tamen nunc commemorandus est iste titulus, ut non nobis quasi præjudicet quod jam diximus, ut deinceps non dicamus: non enim ubicumque diximus, omnes affuerunt. Core aliquis

¹ Psal. XLI, 2. — ² Closs. 1, 24. — ³ Psal. XLI, 1. — ⁴ Id. XLIII-XLVIII.